

INTEGRÁLT TERMESZTÉS A KERTÉSZETI ÉS SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁKBAN (XXXV.)

Budapest, 2018. november 27.

A rendezvény szervezői:

Agrárminisztérium
Élelmiszerlánc-felügyeleti Főosztály
Növény- és Talajvédelmi Osztály

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság

Magyar Növényvédelmi Társaság

Szerkesztők:

NAGY GÉZA
NOVÁK RÓBERT
RIPKA GÉZA

borítókép: Vétek Gábor

ISBN 978-963-89690-5-7

Budapest, 2018. november 27.

Felelős kiadó:
Dr. Haltrich Attila, titkár
Magyar Növényvédelmi Társaság

A KUKORICAMOLY RAJZÁSDINAMIKÁJÁNAK VÁLTOZÁSA

NAGY A.¹, SZARUKÁN I.¹ és TÓTH M.²

¹ Debreceni Egyetem MÉK Növényvédelmi Intézet, 4032 Debrecen
Böszörményi út 138. e-mail: nagyanti@agr.unideb.hu

² MTA ATK Növényvédelmi Intézet, 1022 Budapest Herman Ottó út 15. e-mail: toth.miklos@agr.ar.mta.hu

BEVEZETÉS

A kukoricamoly (*Ostrinia nubilalis* Hübner, Lepidoptera, Pyralidae) hazánkban és világszerte a kukorica egyik legjelentősebb kártevője. Gazdasági jelentőségét polifág volta tovább növeli, hisz számos egyéb kertészeti és szántóföldi növény rendszeres, vagy alkalmi kártevője lehet. Rajzása fénycsapdával jól nyomon követhető, így hazai rajzásdinamikájáról számos adat áll rendelkezésre. A fajnak az ország különböző területein egy, illetve két nemzedéke rajzik. Korábban a kétnemzedékes forma csak az ország déli részén jelent meg, azonban az elmúlt évtizedben tapasztaltak szerint már az északi területeken is rendszeres a két nemzedék megléte. A kukoricamoly rajzástípusainak leírásával KESZTHELYI (2006) foglalkozott részletesen.

A faj rajzáskövetésére feromon csapdákat is fejlesztettek, azonban ezek a legtöbb esetben nem működnek megfelelő hatékonysággal (SZÖCS és BABENDREIER 2011). A fenilacetaldehid kukoricamoly egyedeit vonzó hatása már régről ismert (MAINI és BURGIO 1990), és az utóbbi évek fejlesztő munkája révén sikerült egy jó hatásfokkal működő illatanyag csalétket, illetve csapdát fejleszteni (TÓTH és mtsai, 2016, 2017). A fejlesztés során számos tesztet végeztünk az ország keleti részén, melyekben a faj minden alföldi és hegylábi területen kétnemzedékesnek bizonyult.

A fenilacetaldehid azonban nem csak a kukoricamolyra és rokonaira, hanem bagolylepke fajokra is vonzó hatással bír. 2018-ban –, ahogy korábban is – a gyapottok-bagolylepke családok fejlesztésére irányuló vizsgálatok során nagyszámban repültek kukoricamoly egyedek is a csapdákbá. Mivel a cél faj egyedeinek bekerülésére az őszi időszakban is számítottunk, a csapdák egészen október végéig működtek és adatokat szolgáltatottak a kukoricamoly rajzásáról is.

A Nagyszénáson (Békés megye) kihelyezett csapdákbán megtelepedésünkre a kukoricamoly két várt nemzedéke mellett egy kései,

harmadik rajzáscsúcsot is megfigyelhettünk. A kicsit északabbra Hajdú-Bihar és Békés megyék határán fekvő Darvason a fajnak szintén három rajzáscsúcsa volt megfigyelhető fénycsapda segítségével. Ezzel szemben az ettől légvonalban mintegy 30 kilométerrel északra fekvő Konyáron már csak két rajzáscsúcs volt kimutatható illatcsapdák segítségével.

A 2018-as tapasztalatok alapján egyértelműen kijelenthető, hogy az Alföld délkeleti részén a kukoricamolylet harmadik nemzedékének jelenléte sem elképzelhetetlen, de ennek igazolása további vizsgálatokat igényel. A harmadik nemzedék megjelenése nemcsak a rajzásmegfigyelés, hanem a faj elleni védekezés módszertanát is befolyásolná és újabb egyértelmű jel lehet arra, hogy a faj utóbbi években amúgy is fokozódó kártétele további lendületet kapott.

IRODALOM

- KESZTHELYI, S. (2006): Spreading examinations on European corn borer (*Ostrinia nubilalis* Hbn.) flight types in the background of the Péczely's climate districts. *Cereal Res. Commun.*, 34(4): 1283–1290.
- MAINI, S. and BURGIO, G. (1990): Influence of trap design and phenylacetaldehyde upon field capture of male and female *Ostrinia nubilalis* (Hb.) (Lepidoptera, Pyralidae) and other moths. *Boll. Ist. Ent. "G. Grandi" Univ. Bologna*, 45: 157–165.
- SZŐCS, G. and BABENDREIER, D. (2011): Analysis of questionnaire regarding pheromone traps for the Z-pheromone strain of European corn borer. *IWGO Newsletter*, 31: 4–7.
- TÓTH, M., SZARUKÁN, I., NAGY, A., ÁBRI, T., KATONA, V., KÖRÖSI, SZ., NAGY, T., SZARVAS, Á. and KOCZOR, S. (2016): An improved female-targeted semiochemical lure for the European corn borer *Ostrinia nubilalis* Hbn. *Acta Phytopath. Entomol. Hung.*, 51(2): 247–254.
- TÓTH, M., SZARUKÁN, I., NAGY, A., FURLAN, L., BENVEGNÚ, I., RAK CIZEI, M., ÁBRI, T., KÉKI, T., KÖRÖSI, SZ., POGONYI, A., THOSOVA, T., VELCHEV, D., ATANASOVA, D., KURTULUS, A., KAYDAN, B.M. and SIGNORI, A. (2017): European corn borer (*Ostrinia nubilalis* Hbn., Lepidoptera: Crambidae): comparing the performance of a new bisexual lure with that of synthetic sex pheromone in five countries. *Pest Management Science*, 73(12): 2504–2508.